

DET EUROPÆISKE RÅD
Bruxelles

FORMANDSKABETS
KONKLUSIONER

den 20. og 21. marts 2003

1. Det Europæiske Råd holdt sit tredje årlige forårsmøde om den økonomiske, sociale og miljømæssige situation i EU i Bruxelles den 20. og 21. marts. Forud for mødet fandt der en udveksling af synspunkter sted med formanden for Europa-Parlamentet, Pat Cox, om de vigtigste emner for drøftelserne.
2. Stats- og regeringscheferne, udenrigsministrene og finansministrene mødtes endvidere med deres kolleger fra de tretten tiltrædende lande og kandidatlande for at drøfte Lissabonstrategien og dens gennemførelse samt internationale spørgsmål.
3. På de årlige forårsmøder har Det Europæiske Råd den centrale opgave at fastlægge kursen for EU's økonomiske, sociale og miljømæssige indsats for at opfylde målsætningerne i Lissabonstrategien *med sigte på at gøre Europas økonomi til den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden, en økonomi, der kan skabe en bæredygtig økonomisk vækst med flere og bedre job og større social samhørighed.*
4. Efter drøftelserne gav Det Europæiske Råd sin tilslutning til
 - de prioriterede mål for Den Europæiske Union med hensyn til Lissabonreformprogrammet (jf. del I),
 - en række retningslinjer og særlige foranstaltninger med henblik på at nå disse mål (jf. del II).
5. Det vedtog endvidere konklusioner vedrørende udvidelsen og en række internationale spørgsmål. Disse konklusioner er gengivet efter del II.

DEL I

VÆKST, BESKÆFTIGELSE OG VELSTAND I VORT EUROPA

6. EU er for tiden ramt af en afdæmpning af såvel væksten som jobskabelsen på linje med situationen i andre dele af verden. Udsigterne på kort sigt er uklare på grund af økonomisk usikkerhed og globale politiske risici, der har forsinket en genopretning. Dette gør det så meget mere væsentligt at øge vore økonomiers vækstkapalet gennem relevante makroøkonomiske politikker og strukturreformer.
7. For tre år siden fastsatte EU i Lissabon det strategiske mål, at EU skulle blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden, en økonomi, der kunne skabe bæredygtig økonomisk vækst med flere og bedre job og større social samhørighed. For at gennemføre dette satte vi os for at gennemføre et ambitiøst, omfattende og gensidigt forstærkende 10-årsprogram med reformer på arbejds-, kapital- og produktmarkederne.

8. Der er gjort betydelige fremskridt med hensyn til Lissabon-dagsordenen, der nu går ind i sit fjerde år. Der er således opnået betydelige resultater for så vidt angår f.eks. åbning af energimarkederne, oprettelse af et fælles europæisk luftrum, modernisering af konkurrencepolitikken, etablering af et integreret europæisk finansmarked og en aftale om et EF-patent. Der er blevet skabt 5 mio. nye arbejdspladser siden indledningen af Lissabon-strategien - heraf 500 000 i 2002 til trods for det mindre gunstige økonomiske klima - og arbejdsløsheden er faldet, så der i dag er 2 mio. færre ledige.
9. Der er dog stadig langt igen. Tiden er navnlig inde til, at EU og medlemsstaterne opfylder deres forpligtelser med hensyn til økonomiske reformer ved at omsætte ordene til handling. Vi bekræfter vort personlige tilsagn om rettidigt og effektivt at gennemføre reformer inden for Lissabon-strategiens tre søjler - den økonomiske, den sociale og den miljømæssige søjle.
10. Fremme af bæredygtig vækst og skabelse af flere og bedre job fortsat skal stå øverst på EU's dagsorden. Dette kan gøres ved at føre en vækst- og stabilitetsorienteret markedsøkonomisk politik, fremme økonomiske reformer, træffe afgørende foranstaltninger til at øge beskæftigelsen og modernisere den europæiske sociale model, og ved at gennemføre den strategi for bæredygtig udvikling, som blev vedtaget i Göteborg. Uanset de seneste fremskridt skal denne reformdagsorden dog tage udfordringerne i forbindelse med befolkningens stigende gennemsnitsalder mere effektivt op, hvis den skal sikre de offentlige finansers bæredygtighed på lang sigt.
11. Udvidelsen øger potentialet for økonomisk vækst og for at nå de mål, der blev sat i Lissabon. De kommende medlemsstater er for første gang omfattet af Kommissionens forårsrapport. De vedtager reformforanstaltninger og begynder at deltage i den åbne koordinationsmetode. Lissabon-strategien tilbyder fælles løsninger på fælles problemer og er et vigtigt redskab, der kan bruges til støtte for udvidelsesprocessen og udveksling af bedste praksis og erfaringer i hele EU.
12. Med henblik på aktivt at fortsætte gennemførelsen af reformerne har Det Europæiske Råd opstillet følgende prioriteter:
 - **Øget beskæftigelse og større social sammenhængskraft.** Der er gjort reelle fremskridt med hensyn til beskæftigelsen, men det vil kræve vidtrækkende strukturelle reformer, der fokuserer på fuld beskæftigelse, højere produktivitet og kvalitet i arbejdet, hvis Lissabon-målet for beskæftigelsesfrekvensen på 70% skal nås inden udgangen af 2010. EU's arbejdsmarkeder skal gøres mere rummelige med jobmuligheder til alle, og samtidig skal de bedre kunne tilpasses de økonomiske betingelser. Medlemsstaterne skal gennemføre væsentlige reformer af skatteordninger, øge incitamenterne til at komme i beskæftigelse, øge arbejdsmarkedsdeltagelse og mindske de kønsspecifikke forskelle på arbejdsmarkedet. Livslang læring bør fremmes, og der bør tilskyndes til et tættere samarbejde om gennemsigtighed for kvalifikationsstandarder i Europa.

- **Prioritering af innovation og iværksætterkultur.** Europa har et stort innovationspotentiale, men skal gøre mere, for at idéer kan blive til reel nytteværdi. Samspelet mellem industrien og forskningsinstitutionerne skal forstærkes, da det er en forudsætning for at kunne udnytte vort iværksætterpotentiale. Industrisektoren er en afgørende kilde til vækst og beskæftigelse og vil fortsat spille en vigtig rolle i den videnbaserede økonomi. Der skal udvikles passende betingelser for FoU- navnlig fra erhvervslivets side - så EU kan arbejde hen imod målet på 3% af BNP for investering i FoU. Der skal træffes foranstaltninger, der gør det lettere for virksomheder af alle størrelser at komme ind på og ud af markedet, forbedrer adgangen til finansiering og knowhow og reguleringen samt mindsker de administrative byrder. Der er ligeledes behov for en indsats, der fremmer iværksætterånden blandt unge.

- **Sammenkobling af Europa - et styrket indre marked.** Et dynamisk og velfungerende indre marked er afgørende for produktivitet og vækst, og dette gælder i endnu højere grad i et udvidet EU. Der skal gøres en indsats for at åbne og integrere de europæiske markeder yderligere og samtidig forbedre de lovgivningsmæssige rammer samt for at sikre en høj grad af forbrugerbeskyttelse. Reformen af konkurrenceinstrumenterne vedrørende antitrust, fusioner og karteller skal afsluttes, og markeder, der endnu ikke arbejder effektivt, skal analyseres, så problemerne kan blive løst. Integrationen og en højere grad af sammenkobling inden for netværksindustriene f.eks. på energi-, transport- og teleområdet skal fremmes, og samtidig skal oprettelsen af disse netværk afsluttes og udvides navnlig med henblik på udvidelsen af EU. Potentialet for det indre marked for tjenesteydelser skal udnyttes fuldt ud, og gennemførelsen af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser skal fremskyndes.

- **Miljøbeskyttelse med henblik på vækst og jobskabelse.** Det er en forudsætning for at nå målsætningerne fra Lissabon, at hver medlemsstat til fulde opfylder sit økonomiske potentiale; dette skal imidlertid ske parallelt med forbedringer af miljøet og livskvaliteten. Det er således fortsat lige vigtigt at øge indsatsen på miljøområdet. Dette spiller en stor rolle for innovation og indførelse af nye teknologier, der fører til vækst og beskæftigelse. Miljømålene vil fungere som en katalysator for innovation og modernisering inden for nøglesektorer som energi og transport og vil fremme nye investeringer i rene og mere ressourceeffektive teknologier.

13. For at fremme disse prioriterede områder har Det Europæiske Råd:
- udstukket kursen for de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker og den reviderede europæiske beskæftigelsesstrategi, der skal vedtages i juni
 - opfordret Kommissionen til at nedsætte en europæisk beskæftigelses-taskforce, der skal bistå med at pege på de praktiske reformer, der kan få de mest direkte og umiddelbare virkninger for medlemsstaterne gennemførelse af den reviderede beskæftigelsesstrategi
 - identificeret de centrale arbejdsmarkedsreformer, der skal gennemføres på nationalt plan
 - indledt en indsats for at styrke EU's støtte til viden, innovation og iværksætterkultur for at give konkurrenceevnen en central placering
 - fastsat frister for en endelig aftale om de resterende Lissabon-reformer på følgende nøgleområder inden Det Europæiske Råds næste forårsmøde: jernbaner, energimarkeder, et fælles europæisk luftrum, finansmarkederne (herunder overtagelsestilbud), markederne for indkøb, informationsfundet, vikarbureauarbejde, bestemmelser om social sikring på tværs af grænserne, energibeskatning, erstatningsansvar i forbindelse med miljøskader samt klimaændringer
 - udarbejdet en samlet løsning på spørgsmålet om sikkerhed til søs på baggrund af tankskibet Prestiges forlis
 - gentaget sit ønske om øget samhørighed i EU og om, at EU skal indtage en førende rolle i forbindelse med fremme af bæredygtig udvikling på verdensplan.
14. Detaljerne i den indsats, der skal gøres for at opnå dette, er nu blevet udformet.

DEL II

**OPFYLDELSEN AF VORE MÅLSÆTNINGER:
BESLUTNINGER OG AKTIONER I DE KOMMENDE TOLV MÅNEDER****A. Den økonomiske situation og de politiske værktøjer**

15. Den økonomiske afmatning har varet længere end forudset, og udsigterne overskygges af den økonomiske usikkerhed og de globale politiske risici. I den aktuelle situation skal der føres en sund makroøkonomisk politik for at genoprette tilliden og få gang i den økonomiske vækst igen.
16. På baggrund heraf kan Det Europæiske Råd:
 - godkende det dokument med nøglespørgsmål, som Økofin-Rådet har vedtaget, og som sammen med disse konklusioner skal danne grundlag for de kommende overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker. Disse retningslinjer skal være koncise, fokusere på centrale spørgsmål vedrørende den økonomiske politik og prioriteter for en treårig periode og i relevant omfang opstille specifikke tidsfrister for gennemførelsen af henstillinger vedrørende reformen
 - bekræfte, at der er behov for at styrke samordningen af budgetpolitikkerne for at forbedre vækstpotentialet i de europæiske økonomier og i højere grad bane vejen for de mellemsigtede udfordringer. Det bakker således fuldt ud op om den rapport om spørgsmålet, som er vedtaget af Økofin-Rådet, og opfordrer Rådet og medlemsstaterne til at gennemføre dets konklusioner.
17. I 2003 er der en særlig anledning til at anvende indbyrdes afpassede instrumenter til koordination af nøglepolitikkerne - dvs. de overordnede økonomiske retningslinjer for de økonomiske politikker, beskæftigelsesretningslinjerne og strategien for det indre marked - og give dem et nyt treårigt perspektiv. Dette kan give en mere samlet, effektiv og konsekvent tilgang til reformerne, som skal understøttes af en sund makroøkonomisk ramme. Inden for denne ramme bør henstillingerne vedrørende økonomiske reformer i relevant omfang ledsages af specifikke tidsfrister.
18. Samtidig noterer Det Europæiske Råd sig, at for at opnå kvalitetsforbedringer med hensyn til de statistiske og analytiske værktøjer, ikke mindst muligheden for at sammenligne lande og regioner over længere tid og for at opnå et bedre analysegrundlag med henblik på udformning og overvågning af politikkerne i snævert samarbejde med det europæiske system for indsamling af statistikker har Kommissionen til hensigt i god tid inden Det Europæiske Råds forårsmøde i 2004 at udarbejde en rapport om, hvordan anvendelsen af strukturelle indikatorer og andre analyseværktøjer til vurdering af fremskridtene med hensyn til Lissabon-strategien kan forbedres.

19. I betragtning af den centrale rolle, som Kommissionens årlige forårsrapport spiller for overvågningen af de fremskridt, der sker med hensyn til Lissabon-dagsordenen, har Det Europæiske Råd opfordret Kommissionen til, når den udarbejder sin rapport for 2004, at analysere de målelige forskelle, som den integrerede metode fra Lissabon har medført, samt vurdere, hvordan medlemsstaterne har opnået disse positive resultater og forbedret deres stilling, bl.a. ved at vise, hvordan Lissabon-målsætningerne nås ved hjælp af lovgivningsmæssige reformer.

B. Økonomiske reformer for at øge Europas vækstpotentiale

20. EU skal fremskynde de økonomiske reformer for at virkeliggøre visionen om et videnbaseret samfund og øge vækstpotentialet på længere sigt. Konkurrenceevnen skal igen være i centrum. Dette indebærer, at der skal skabes et klima, hvor virksomhederne og iværksætterne kan udfolde sig, og at det skal sikres, at det indre marked fuldendes og udvides, samtidig med at investeringerne i viden øges som den bedste garanti for innovation og en færdighedsbaseret arbejdsstyrke.
21. I den forbindelse skal Rådet i den nye sammensætning vedrørende konkurrenceevne aktivt påtage sig sin horisontale rolle og øge konkurrenceevnen og væksten inden for rammerne af en integreret strategi for konkurrenceevne, som skal udformes af Kommissionen, idet såvel horisontale som sektorspecifikke spørgsmål regelmæssigt bliver taget op til nyvurdering. Dette arbejde bliver et supplement til den indsats, der gøres af Rådet (økonomi og finans) for at sikre den faktiske gennemførelse af de økonomiske reformer.

Bedre erhvervsklima og iværksætterkultur

22. En dynamisk og konkurrencedygtig industri- og servicesektor er nødvendig for at understøtte vækst og velstand i et udvidet Europa. Der er behov for yderligere bestræbelser på både EU og nationalt plan for at forbedre det generelle erhvervsklima for alle sektorer, herunder turistsektoren, mindske administrative og andre byrder, som erhvervslivet pålægges gennem love og administrative bestemmelser, og navnlig tilskynde til oprettelse og udvikling af små virksomheder. Det er også vigtigt at fremme iværksætterkulturen ved at motivere enkeltpersoner og tilskynde samfundet til at værdsætte iværksætteres succes. Endelig skal opmærksomheden rettes mod at genoprette den almindelige tillid til erhvervslivet ved at tilskynde til ansvarlig selskabsstyring.
23. På denne baggrund har Det Europæiske Råd:
- opfordret medlemsstaterne kraftigt til aktivt at deltage i konsultationsprocessen efter forelæggelsen af Kommissionens grønbog "En iværksætterkultur i Europa", ligesom det har opfordret Kommissionen til som opfølgning at foreslå en europæisk handlingsplan for iværksætterkultur inden Det Europæiske Råds forårsmøde i 2004; handlingsplanen bør især fokusere på at gøre det lettere og hurtigere at etablere virksomhed og lette adgangen til billig finansiering, navnlig risikovillig kapital og mikrokreditter, samt på at forbedre konkurslovgivningen

- opfordret medlemsstaterne til at udvikle initiativer til mere aktivt at fremme iværksætterkulturen gennem uddannelsessystemet og til generelt at understrege værdien af iværksætterånd i samfundet, bl.a. ved at påbegynde tildeling af EU-priser for udvist iværksætterånd i samarbejde med arbejdsgiverorganisationerne
 - tilskyndet medlemsstaterne til at fremskynde gennemførelsen af det europæisk charter om små virksomheder på en nyskabende måde for at sikre, at de små virksomheder i højere grad rent faktisk inddrages i beslutningsprocessen og bliver hørt, og til at ofre det større opmærksomhed ved udnyttelse af de muligheder, som ligger i de relevante nationale mål og peer review, og f.eks. gøre det hurtigere at oprette og registrere en ny virksomhed.
24. For at mindske de administrative byrder og forbedre lovgivningen og erhvervs klimaet har Det Europæiske Råd:
- opfordret til hurtig gennemførelse af handlingsplanen om "bedre og enklere lovgivningsmæssige rammer" og indgåelse inden mødet i juni af den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning, til snarlig opfølgning af Kommissionens forslag om ajourføring og forenkling af fællesskabsretten samt til at medlemsstaterne fortsætter deres igangværende indsats for yderligere at forbedre de offentlige administrationers præstationer og effektivitet
 - givet udtryk for sin tilfredshed med, at Kommissionen har til hensigt at sikre, at der inden forelæggelsen af alle vigtigere forslag til EU-lovgivning generelt skal finde en systematisk høring sted af de berørte parter og foretages en omfattende konsekvensanalyse, der tager hensyn til Lissabon-strategiens tre søjler; Rådet (konkurrenceevne) bør inden for rammerne af beslutningsprocessen i Rådet reelt høres om forslag, der må formodes at kunne få væsentlige følger for konkurrenceevnen, og Rådet i alle dets sammensætninger bør være ansvarligt for at analysere konsekvenserne inden for de respektive arbejdsområder
 - noteret sig at det i forbindelse med forbedringen af den europæiske konkurrenceevne er vigtigt at indføre en ny tilgang til industripolitikken, jf. Kommissionens meddelelse, som skal være horisontal og fokusere på generelle rammebetingelser, men som også skal tage hensyn til de enkelte sektorer's karakteristika og samtidig overholde konkurrencereglerne
 - opfordret til vedtagelse inden udgangen af 2003 af en handlingsplan for bedre selskabsret og selskabsstyring udarbejdet af Kommissionen på grundlag af rapporten fra Gruppen på Højt Plan (Winter-gruppen).

Sammenkobling af Europa - gennemførelse og udvidelse af det indre marked forud for udvidelsen

25. EU's medlemsstater bliver stadig mere indbyrdes afhængige og sammenkoblede, og det må sikres, at flaskehalse og hindringer for denne integration fjernes. En ny stærk impuls for at fuldstændiggøre og forbedre det indre markeds resultater vil være en væsentlig faktor for en forøgelse af konkurrenceevnen i hele EU, der vil give såvel producenter som forbrugere økonomiske fordele. Uden dette vil en væsentlig gevinst i form af vækst og job gå tabt.

Horisontalt

26. På denne baggrund og med den kommende strategi for det indre marked som basis for indsatsen fremover har Det Europæiske Råd:

- opfordret til en effektiv anvendelse i medlemsstaterne af lovgivning, der allerede er vedtaget på EU-plan. Som et første skridt skal medlemsstaterne gøre en fornyet indsats for senest i juli 2003 at opfylde Stockholm- og Barcelona-målene for omskrivning af lovgivningen vedrørende det indre marked; Rådet skal i de relevante sammensætninger forud for forårstopmødet i 2004 aflægge rapport om de fremskridt, der i medlemsstaterne er gjort med omskrivningen af de foranstaltninger, Rådet har vedtaget
- opfordret til yderligere reduktion af statsstøtten og til i stedet at kanalisere støtten til horisontale mål, idet det med tilfredshed har noteret sig, at Kommissionen agter at fortsætte sit arbejde med at forenkle og modernisere statsstøtteordningerne navnlig for så vidt angår de mere konkurrenceforvridende former for støtte
- med hensyn til tjenesteydelser af almindelig interesse opfordret Rådet (konkurrenceevne) til at træffe de nødvendige proceduremæssige afgørelser om det fremtidige arbejde for at sikre udbuddet og finansieringen heraf og garantere, at bestemmelserne om offentlige tjenester er forenelige med EU's regler om statsstøtte og konkurrence, og at anvendelsen af denne støtte og disse regler ikke går ud over leveringen af offentlige tjenester, og at medlemsstaternes finansieringsordninger ikke forvrider markedet for markedsmæssige tjenester; det bekræfter konklusionerne om dette spørgsmål fra Det Europæiske Råd i Barcelona og opfordrer Rådet til at behandle den kommende grøn bog fra Kommissionen i forlængelse af anmodningen fra Det Europæiske Råd i Barcelona om et forslag til rammedirektiv
- opfordret til, at Kommissionen færdiggør arbejdet med sin tjenesteydelsesstrategi, og at Kommissionen inden udgangen af 2003 agter at forelægge forslag til en række foranstaltninger, som sigter mod at fjerne hindringer for grænseoverskridende udveksling af tjenesteydelser, idet der tages hensyn til behovet for forbrugerbeskyttelse; medlemsstaterne bør imidlertid allerede nu intensivere deres egne bestræbelser på at afvikle de fortsat bestående hindringer

- noteret sig, at gennemførelse af en proaktiv konkurrencepolitik er afgørende for, at det indre marked kan fungere effektivt. Dette bør fremmes ved den endelige vedtagelse af den foreslåede reform af fusionsreglerne inden forårstopmødet i 2004; det nye direktiv om overtagelsestilbud bør vedtages hurtigst muligt; pakken vedrørende offentlige indkøb bør vedtages inden udgangen af juli 2003
- opfordret til en forbrugerpolitik, der sætter forbrugere med en stærk position i centrum for et konkurrencedygtigt indre marked, som en hensigtsmæssig opfølgning af grønbogen om forbrugerbeskyttelse og fremskridt hen imod skabelse af et virkeligt indre kreditmarked gennem vedtagelse af direktivet om forbrugerkredit
- opfordret til den endelige vedtagelse af skattepakken og til at gøre en fortsat indsats til løsning af problemet med illoyal skattekonkurrence og fjernelse af handelshindringer på det indre marked, der kan opstå som følge af skattesystemet.

Sektorspecifikt

27. Ved at afslutte gennemførelsen af de reformplaner, der allerede er godkendt af Det Europæiske Råd, kan der skabes nye muligheder for job, investeringer og tjenesteydelser af bedre kvalitet.
28. Med hensyn til energi har Det Europæiske Råd:
- opfordret til snarlig vedtagelse og faktisk gennemførelse af direktiverne og forordningen om det indre marked for elektricitet og gas i overensstemmelse med konklusionerne fra Barcelona
 - kraftigt opfordret Rådet til at nå til enighed om endnu ikke vedtagne finansieringsregler og udvikling af foranstaltninger til styrkelse af energiinfrastrukturer og energinet i overensstemmelse med konklusionerne fra Barcelona
 - fremhævet betydningen af hurtigt at nå til enighed om forslag, som styrker samarbejdet om forvaltning af EU's gas- og olielagre
 - opfordret medlemsstaterne til at fastlægge passende rammebetingelser for at tilskynde til private investeringer i energiinfrastrukturer
 - noteret sig, at Kommissionen vil forelægge en rapport om virkningerne af handelen med emissionsrettigheder eller andre instrumenter i energisektoren.
29. Med hensyn til transport har Det Europæiske Råd
- opfordret Rådet (transport) til snarest at nå til endelig enighed om anden jernbanepakke og hurtigt vedtage forslagene om det fælles europæiske luftrum og havnetjenester
 - kraftigt opfordret Rådet til at fremskynde sit arbejde, således at Kommissionen får mandat til at forhandle en aftale med USA om fri konkurrence i luftrummet

- opfordret til fuldstændig og snarlig gennemførelse af Barcelona-konklusionerne vedrørende Galileo, idet der tages yderligere skridt til at konsolidere det arbejde, der allerede er gjort for at oprette et fællesforetagende, med henblik på at sætte yderligere skub i projektet gennem udvælgelse af koncessionshaveren og sikre den nødvendige frekvenstildeling; det er ligeledes hastende at finde en løsning på opdelingen af budgetbidragene inden for Den Europæiske Rumorganisation
30. Med hensyn til transeuropæiske net har Det Europæiske Råd
- opfordret Rådet til på baggrund af konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Barcelona og i forlængelse af rapporten fra Van Miert-Gruppen på Højt Plan at fastlægge betingelser og retningslinjer for mulighederne for sammenkobling, navnlig med henblik på udvidelsen, for bedre at udnytte og forbedre den bestående infrastruktur, medens det (i næste planlægningsperiode) fuldstændiggør de manglende led, samtidig med, at flaskehalseproblemerne i regioner som f.eks. Alperne, Pyrenæerne, Massif Central og Østersøen mindskes, især i forbindelse med grænseoverskridende naturlige barrierer og fremmer investeringer i basisinfrastrukturer gennem EU's disponible finansielle instrumenter og fælles offentlig-private initiativer
 - opfordret Kommissionen, EIB og andre internationale finansieringsinstitutter til at undersøge eventuelle initiativer til støtte for større infrastrukturprojekter på områderne transport, energi og telekommunikation i Sydøsteuropa og især i landene i det vestlige Balkan i samarbejde med alle berørte lande.
31. Med hensyn til finansielle tjenesteydelser har Det Europæiske Råd
- opfordret Rådet til hurtigt at afslutte gennemførelsen af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser. Dette forudsætter en egentlig og effektiv gennemførelse af de allerede vedtagne direktiver og vedtagelse inden udgangen af 2003 af direktiverne om pensioner og prospekter og inden udgangen af april 2004 af direktiverne om investeringsservice og gennemsigtighed
 - opfordret Rådet og Kommissionen til at arbejde for at mindske hindringerne for oprettelsen af et reelt europæisk marked for risikovillig kapital, der kan støtte iværksætteraktiviteter, herunder bør der bl.a. foretages en gennemgang af hindringerne for institutionelle investorers (pensionsfondes) investeringer på markeder for risikovillig kapital.

Opbygning af den videnbaserede økonomi

32. Væksten på mellemlang sigt i Europa afhænger af udnyttelsen af nye kilder til vækst. Effektive og øgede offentlige og private investeringer i alle led af videnkæden er en væsentlig faktor for at skaffe den kvalificerede arbejdskraft og den innovation, der er nødvendig for at styrke konkurrenceevnen. Dynamikken bag det europæiske rum for forskning og innovation og informationssamfundet bør opretholdes.

33. Det er på denne baggrund, at Det Europæiske Råd retter en indtrængende appel til medlemsstaterne om at skride til konkret handling på grundlag af Kommissionens kommende FoU-handlingsplan, at fremme øgede erhvervsinvesteringer inden for FoU og innovation, så der gøres fremskridt hen imod Barcelona-målet på om at nærme sig 3% af BNP.
34. Det Europæiske Råd opfordrer til at styrke det europæiske rum for forskning og innovation, så det omfatter alle i det udvidede EU, ved hjælp af:
- anvendelse af den åbne koordineringsmetode til støtte for forsknings- og innovationspolitikken på områder som f.eks. aktioner til opfyldelse af målsætningen om 3% af BNP til FoU-investeringer eller udvikling af menneskelige ressourcer inden for videnskab og teknologi samt oprettelse af en mekanisme til vurdering af de fremskridt, der gøres, og til evaluering af dens effektivitet
 - skabelse af europæiske teknologiplatforme, hvor teknologisk knowhow, industri, reguleringsmyndigheder og finansieringsinstitutter sammen udvikler en strategisk dagsorden for førende teknologier på områder som plantegenomik eller overgang til anvendelse af brint som brændstof
 - fuld udnyttelse af potentialet i sjette rammeprogram og de nationale programmer til støtte for det europæiske rum for forskning og innovation med særlig vægt på samarbejdet med de europæiske mellemstatslige forskningsorganisationer og aktiviteter, der kan øge SMV'ernes deltagelse i forskning og innovation
 - grønbogen om europæisk rumpolitik, med henblik på gradvis indførelse af en egentlig europæisk rumpolitik og vedtagelse af en ramme for en fælles EF/ESA-rumstrategi inden udgangen af 2003
 - medlemsstaternes og Kommissionens aktive fortsættelse af den køreplan for bioteknologi, der er aftalt, og deres snarlige udarbejdelse og gennemførelse af den nødvendige lovgivning
 - styrkelse af forbindelserne mellem forskning og erhvervsliv, fremme af udnyttelsen af FTU-resultater og tilskyndelse til oprettelse af spin-off-virksomheder og til forsker-mobilitet; opfordring til erhvervslivet om at oprette et forum på højt plan til at fremme sådanne forbindelser
- fremme af en bedre forståelse for videnskabens rolle i samfundet.
35. Det Europæiske Råd erkender den rolle, som FoU på forsvars- og sikkerhedsområdet kan spille for at fremme frontteknologier og derigennem stimulere innovation og konkurrenceevne; det hilser med tilfredshed Kommissionens meddelelse om en EU-politik for rustningsmateriel; opfordrer Rådet til at analysere den rolle, som FoU inden for materieforsyning kan spille som led i EU's generelle FoU-aktiviteter, herunder eventuelt oprettelse i Rådets regi af et mellemstatsligt agentur for udvikling og anskaffelse af forsvarskapacitet.

36. Det Europæiske Råd erkender den betydning, som innovation har for udviklingen af nye produkter, tjenester og forretningsmåder, opfordrer medlemsstaterne og Kommissionen til at øge indsatsen for at skabe et gunstigt klima for innovationer i erhvervslivet, navnlig ved at bringe forskning og ekspertise inden for finans- og forretningsverdenen sammen, og opfordrer indtrængende til oprettelse af en ramme for en fælles målsætning til fremme af innovation i EU, herunder en mekanisme til vurdering af de fremskridt, der gøres.
37. Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at forbedre udnyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder ved at fremme foranstaltninger til bekæmpelse af varemærkeforfalskning og piratkopiering, der modvirker udviklingen af et marked for digitale varer og tjenester, samt til at beskytte patenter for computer-implementerede opfindelser. Det udtrykker sin tilfredshed med den fælles politiske indstilling vedrørende EF-patentet, der er opnået i Rådet tidligere i denne måned, og opfordrer Rådet til hurtigt at afslutte arbejdet hermed.
38. Elektronisk kommunikation er en effektiv drivkraft for vækst, konkurrenceevne og jobskabelse i EU, og der må nu gøres en indsats for at konsolidere denne styrke og bidrage til at nå de mål, der blev opstillet i Lissabon. Vi må give nye impulser til informationssamfundets dynamik med særlig fokus på de net og tjenester, der er behov for i en vidensøkonomi. I overensstemmelse med Kommissionens seneste vurdering af situationen inden for telekommunikationssektoren og EU's handlingsplan eEurope 2005 kræver dette
- en rettidig, effektiv og sammenhængende gennemførelse af de nye rammebestemmelser for elektronisk kommunikation inden udgangen af juli 2003
 - fremme af e-adgang og fjernelse af tekniske, retlige og andre hindringer for handicappedes faktiske deltagelse i den vidensbaserede økonomi og i videnssamfundet; udveksling af erfaringer og bedste praksis i forbindelse med udviklingen af bredbåndnet og -tjenester på områderne digital forvaltning, e-sundhed, e-læring og e-handel
 - vedtagelse af direktivet om anvendelse af den offentlige sektors dokumenter og oprettelse af et europæisk net- og informationssikkerhedsagentur inden udgangen af 2003
 - eventuel overvejelse af de nye spørgsmål, der opstår med udviklingen af 3G-mobilkommunikation, som f.eks. samarbejde om udvikling af 3G-applikationer og -tjenester, og nødvendigheden af at sikre gennemsigtige krav i forbindelse med lancering af mobilkommunikation samt at finde muligheder for konsekvente strategier, bl.a. tidsfrister for indførelse og frekvensallokering; i den forbindelse noterer Det Europæiske Råd sig, at Kommissionen vil præcisere visse spørgsmål om fælles udnyttelse af netinfrastrukturer

- fremskyndet indførelse af bredbåndsnet; i den forbindelse opfordrer Det Europæiske Råd medlemsstaterne til at indføre nationale bredbånds- eller højhastigheds-internetstrategier inden udgangen af 2003 og at sigte mod en væsentlig forøgelse af antallet af højhastigheds-internetforbindelser inden udgangen af 2005
 - retningslinjer vedrørende kriterier og bestemmelser for gennemførelse af strukturfonde, under overholdelse af de gældende forordninger vedrørende strukturfonde, til støtte for sektoren for elektronisk kommunikation, navnlig bredbånd, især i geografisk isolerede landdistrikter eller fjernområder med lav befolkningstæthed; Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen til at udarbejde sådanne retningslinjer senest medio 2003
 - styrkelse af de nationale forskningsinitiativer, hvor det er hensigtsmæssigt, samt af de samordnede fælles nationale indsatser, f.eks. af Eureka-typen, for at fremme og støtte den private FoU-indsats inden for elektronisk kommunikationsteknologi
 - at Kommissionen aflægger rapport om udviklingen i telekommunikationssektoren i god tid inden forårstopmødet i 2004.
39. Det Europæiske Råd noterer sig med tilfredshed Den Europæiske Investeringsbanks nye "Innovation 2010-initiativ" med en vejledende finansieringsramme til lån på 20 mia. EUR for 2003-2006; initiativet støtter de mål, der blev opstillet i Lissabon og Barcelona, ved at yde lån til finansiering af innovation, FoU og uddannelse samt indførelse og udbredelse af informations- og kommunikationsteknologi.
40. Investering i menneskelig kapital er en forudsætning for at fremme europæisk konkurrenceevne og opnå høje vækstrater og beskæftigelsesfrekvenser samt for overgangen til en viden-baseret økonomi. I den forbindelse opfordrer Det Europæiske Råd til
- gennemførelse af 10 års-programmet om uddannelsessystemernes mål for således at påvise de bidrag, som uddannelse og erhvervsuddannelse kan yde med henblik på økonomisk vækst ved bl.a. at fastsætte referenceværdier for bedste praksis og sikre effektive investeringer i menneskelige ressourcer
 - fortsættelse af arbejdet både inden for almene uddannelser, erhvervsuddannelser og videregående uddannelser samt støtte til større mobilitet og flere muligheder inden for EU ved at fremme gennemsigtighed, anerkendelse og kvalitetssikring
 - fremhævelse af grundlæggende kvalifikationer, sprogkundskaber, udvikling af digitale færdigheder og livslang læring inden for uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemerne; vedtagelse af programmerne e-læring og Erasmus-World inden udgangen af juni 2003
 - at Rådet (uddannelse) overvejer den bredere rolle, som uddannelse og de kulturelle aspekter heraf kan spille, og undersøger, hvordan denne rolle kan fremmes i et europæisk perspektiv under fuld overholdelse af subsidiaritetsprincippet, samt aflægger beretning til Det Europæiske Råds forårsmøde i 2005.

C. Modernisering af den europæiske sociale model*Flere og bedre job til alle*

41. Forbedring af beskæftigelsessituationen står i centrum for Lissabon-strategien. Flere og bedre job vil bidrage til økonomisk vækst og til at formindske risikoen for udelukkelse. Det nye treårsperspektiv i retningslinjerne for beskæftigelsen, som skal godkendes på Det Europæiske Råds møde i juni, vil give mulighed for en enklere og mere effektiv beskæftigelsesstrategi. Det er derudover blevet bydende nødvendigt at fremskynde reformen af de nationale arbejdsmarkeder ved at udarbejde foranstaltninger, der hurtigt kan få en positiv indvirkning på beskæftigelsen og væksten.
42. På den baggrund har Det Europæiske Råd
- tilsluttet sig de nøgletemaer, som Rådet (beskæftigelse) har opstillet for den fremtidige europæiske beskæftigelsesstrategi, herunder de overordnede mål, der er indeholdt i dem: fuld beskæftigelse gennem en højere beskæftigelsesfrekvens, en bedre kvalitet og en større produktivitet, samhørighed og et rummeligt arbejdsmarked, der er indbyrdes forbundet og støtter hinanden
 - bekræftet, at beskæftigelsesstrategien spiller en vigtig rolle for gennemførelsen af Lissabon-strategiens beskæftigelses- og arbejdsmarkedsmæssige mål, og tilkendegivet, at den klart har bidraget til de fremskridt, der er gjort i de seneste år
 - opfordret til, at det nye treårige perspektiv for retningslinjerne for beskæftigelsen skal danne et stabilt grundlag for en enklere og mere effektiv strategi, og at retningslinjerne for beskæftigelsen og de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker bør fungere i sammenhæng; antallet af retningslinjer bør være begrænset, de bør være resultatorienterede, og det bør overlades til medlemsstaterne selv at udforme en relevant blanding af foranstaltninger under hensyn til deres respektive traditioner og praksis. De bør støttes af passende mål
 - opfordret til, at retningslinjerne for beskæftigelsen tager følgende spørgsmål op: aktive og forebyggende foranstaltninger til fordel for ledige og ikke-erhvervsaktive personer, princippet om, at det skal kunne betale sig at arbejde, øget udbud af arbejdskraft og større arbejdsmarkedsdeltagelse, iværksætterånd, forandringer og tilpasningsevne, udviklingen af menneskelig kapital og livslang læring, ligestilling mellem kønnene, integration og diskrimination på arbejdsmarkedet, og forskellene i beskæftigelsessituationen regionerne imellem; retningslinjerne bør også tage med i betragtning, at omdannelse af sort arbejde til lovlig beskæftigelse er et af nøglepørgsmålene i beskæftigelsesstrategien, som bør behandles sideløbende med indvandringens indvirkning på arbejdsmarkedene.

43. Det Europæiske Råd opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at fremskynde reformen af de nationale arbejdsmarkeder ved at fokusere på:
- skattereformer og reformer af ordningerne for indkomstoverførsel og deres gensidige påvirkning, så de fremmer deltagelse i arbejdsstyrken, modvirker fattigdoms- og arbejdsløshedsfælder og øger arbejdskraftefterspørgslen og arbejdsmarkedsdeltagelsen, navnlig for de lavtlønnede
 - forbedring af løndannelsessystemerne, så de tager højde for sammenhængen mellem lønudvikling, prisstabilitet, produktivitet, uddannelsesniveau og vilkårene på arbejdsmarkedet, samt modernisering af beskæftigelseslovgivningen under hensyn til, at der er behov for både smidighed og jobsikkerhed, bl.a. ved at lempe alt for restriktive elementer, der påvirker dynamikken på arbejdsmarkedet, samtidig med, at man respekterer arbejdsmarkedets parter roller i overensstemmelse med national praksis
 - forbedring af effektiviteten af aktive arbejdsmarkedsprogrammer gennem bedre opfølgning og overvågning; forbedring af arbejdskraftens mobilitet på tværs af erhverv, sektorer, regioner og grænser, f. eks. ved øget gennemsigtighed og bedre gensidig anerkendelse af de enkelte erhvervsuddannelsesordninger
 - forøgelse af arbejdskraftudbuddet, navnlig blandt ældre, kvinder, indvandrere og unge, tilskyndelse til aktiv aldring ved at modvirke incitamenterne til tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet; fjernelse af mange hindringer og negative incitament for kvinders deltagelse i arbejdsstyrken, herunder bedre børnepasningsfaciliteter.
44. Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen til at oprette en europæisk taskforce for beskæftigelse, under ledelse af Wim Kok, der skal foretage en uafhængig, gennemgribende undersøgelse af centrale, beskæftigelsesrelaterede politiske udfordringer og pege på konkrete reformer, der mest direkte og umiddelbart vil kunne påvirke medlemsstaternes evne til at gennemføre den reviderede europæiske beskæftigelsesstrategi, opfylde dens målsætninger og nå dens mål. Denne taskforce skal oprettes, uden at det berører traktatens bestemmelser om beskæftigelse; den bør bestå af et begrænset antal højt kvalificerede eksperter, der kan afspejle alle arbejdsmarkedets parter synspunkter. Den bør aflægge rapport i så god tid, at Kommissionens og Rådets fælles rapport om beskæftigelsen kan forelægges på Det Europæiske Råds forårsmøde i 2004. Dens rapport bør offentliggøres.
45. Det Europæiske Råd støtter ligeledes Kommissionens tanke om at forelægge en meddelelse om samspillet mellem indvandring, integration af lovlige indvandrere i samfundene i EU og beskæftigelsen. Der er behov for nytænkning omkring indvandring i en situation, hvor der mangler kvalificeret arbejdskraft, og hvor der skal tages hensyn til de demografiske udviklinger og prognoser i EU. Smidig integration af nuværende og nye lovlige indvandrere kan være et vigtigt led i denne proces. Det Europæiske Råd tager dette spørgsmål op igen på mødet i juni 2003 i Thessaloniki.

46. Det Europæiske Råd støtter indførelsen af et socialt treparts-topmøde om vækst og beskæftigelse. Det første topmøde forud for dette Europæiske Råd fremhævede det betydelige bidrag, som arbejdsmarkedets parter kan yde til den europæiske beskæftigelsesstrategi og opfyldelsen af Lissabon-målene gennem det fælles flerårige arbejdsprogram, der for nylig er opnået enighed om.
47. Det Europæiske Råd har endvidere
- understreget, at det går ind for en mere effektiv gennemførelse, samordning og opfølgning på området ligestilling mellem mænd og kvinder og kønsmainstreaming i EU; for nøje at følge de fremskridt, der sker, opfordrer det Kommissionen til sammen med medlemsstaterne at udarbejde en årsrapport til Det Europæiske Råds forårsmøde om udviklingen hen imod ligestilling mellem mænd og kvinder, herunder retningslinjer for kønsaspektet inden for politikområderne
 - opfordret indtrængende til at fremskynde implementeringen af handlingsplanen vedrørende kvalifikationer og mobilitet, bl.a. ved at der inden udgangen af 2003 opnås politisk enighed om direktivet om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, og ved at der træffes de nødvendige beslutninger, så det europæiske sygesikringskort kan tages i brug fra sommeren 2004
 - opfordret indtrængende til at revidere den igangværende indsats for at forbedre arbejdets kvalitet, og udtrykt sin tilfredshed med, at Kommissionen udarbejder en rapport om arbejdets kvalitet inden udgangen af 2003. Det opfordrer indtrængende til, at der inden udgangen af december 2003 opnås enighed om vikarbureauarbejde.

Solidaritet og social sammenhængskraft

48. EU går ind for at fremme et højt niveau af social sammenhængskraft baseret på principperne om solidaritet og social rummelighed. For at sikre disse princippers relevans og bæredygtighed på længere sigt, navnlig med en aldrende befolkning, må den indsats, som de enkelte medlemsstater har gjort for at modernisere deres sociale beskyttelsesordninger, intensiveres. Der er behov for et stærkt gensidigt forstærkende samspil mellem beskæftigelsespolitikken og politikken vedrørende social beskyttelse. Bekæmpelse af social udstødelse forudsætter ud over beskæftigelsespolitikken, at denne målsætning indarbejdes i alle de relevante politik-områder, idet dette først og fremmest er medlemsstaternes eget, herunder deres regionale og lokale myndigheders ansvar.
49. På denne baggrund har Det Europæiske Råd:
- taget den fælles rapport fra Kommissionen og Rådet om tilstrækkelige og bæredygtige pensioner til efterretning og noteret sig dens fokusering på behovet for finansiell bæredygtighed, så der er tilstrækkelige pensionsmidler også i en tid, hvor befolkningernes gennemsnitsalder bliver højere, samt henstillet til medlemsstaterne, at de sørger for at gennemføre yderligere reformer af pensionsordningerne, herunder øget beskæftigelse af ældre

- opfordret til fortsat anvendelse af den åbne koordinationsmetode på pensionsområdet og til evaluering i 2006 af de fremskridt, der er opnået hidtil, herunder også i de nye medlemsstater, til videreførelse af den etablerede praksis med samarbejde mellem Udvalget for Social Beskyttelse og Udvalget for Økonomisk Politik. Der er klart behov for at fortsætte arbejdet med at definere indikatorer for tilstrækkelighed, finansiel holdbarhed og modernisering af pensionsordningerne
 - opfordret Rådet og Kommissionen til at fastholde tilskyndelsen til samarbejde ved at foranstalte særlige undersøgelser, der fokuserer på de fælles udfordringer, som pensionsordningerne står over for
 - taget den fælles rapport fra Kommissionen og Rådet om sundhedspleje og systemer til langvarig pleje af ældre til efterretning og noteret sig intensiveringen af udvekslingssamarbejdet om dette emne på grundlag af andre forslag, som Kommissionen forventes at forelægge i efteråret 2003
 - opfordret Rådet til at arbejde for en yderligere forbedring og forenkling af fællesskabsbestemmelserne for så vidt angår de problemer, det skaber på området for social beskyttelse, at Europas borgere flytter fra et land til et andet, ved at fremskynde processen med at få moderniseret forordning nr. 1408/71 i overensstemmelse med den tidsplan, der blev opstillet på Det Europæiske Råds møde i Barcelona.
50. Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen til i god tid inden Det Europæiske Råds forårsmøde i 2004 at aflægge rapport om forbedringen af de overordnede rammer for politikken for social beskyttelse gennem større vægt på tilskyndelseselementets effektivitet (f.eks. ydelsesordninger, forening af familie- og arbejdsliv, foranstaltninger for ældre) og kortlægning af bedste praksis.
51. Det opfordrer endvidere Kommissionen til at aflægge rapport om det ønskelige i at forenkle og strømline de forskellige aspekter af arbejdet med social beskyttelse i en samlet ramme under den åbne koordinationsmetode. Der bør således redegøres for, hvordan disse mål kan nås inden udgangen af 2006 under fuld overholdelse af subsidiaritetsprincippet og medlemsstaternes kompetence med hensyn til tilrettelæggelsen og finansieringen af den sociale beskyttelse.
52. Det Europæiske Råd opfordrer medlemsstaterne til, at de i deres nye nationale handlingsplaner, som skal forelægges inden udgangen af juli 2003, opstiller nationale mål for en væsentlig reduktion af antallet af de personer, der risikerer at blive udsat for fattigdom og social udstødelse, i tiden frem til udgangen af 2010. Det ser frem til anden runde af de nationale handlingsplaner for social integration og til den fælles rapport om social integration forud for Det Europæiske Råds forårsmøde i 2004 og understreger vigtigheden af at udveksle god praksis inden for social integration og målrette indsatsen for i første række at hjælpe de underrepræsenterede og vanskeligt stillede grupper, herunder vandrende arbejdstagere, samt tilskynde til socialt ansvar. Der bør i løbet af Det Europæiske Handicapår gøres en særlig indsats for at sikre, at handicappede integreres bedre i samfundet og på arbejdsmarkedet.

D. Sikring af gennemførelsen af miljødimensionen af bæredygtig udvikling*Ikke-bæredygtige tendenser skal vendes*

53. Den økonomiske og sociale udvikling vil ikke forblive bæredygtig på længere sigt, medmindre der tages skridt til at lette presset på miljøet og bevare naturressourcerne inden for rammerne af den overordnede strategi for bæredygtig udvikling, der blev lanceret i Göteborg. Dette indebærer bl.a. foranstaltninger til, at miljøforringelse og ressourceforbrug bliver afkoblet fra økonomisk vækst. Selv om der er sket visse fremskridt, er de foruroligende tendenser, der blev bemærket, dengang strategien blev lanceret, endnu ikke vendt, og der må derfor tages nye initiativer.
54. På denne baggrund har Det Europæiske Råd
- opfordret medlemsstaterne til at fremskynde processen hen imod gennemførelse af Kyoto-protokollens mål, herunder reduktion af emissionerne af drivhusgasser, forøgelse af den andel, der dækkes af vedvarende energi, med fastsættelse af et vejledende mål for vedvarende energi for hele EU på 12% af primærenergibehovene og på 22% af elektricitetsbehovene inden udgangen af 2010 og tilskyndelse til nationale mål; energieffektiviteten bør øges, og Rådet (miljø) opfordres til at undersøge, om der kan fastsættes vejledende mål på en omkostningseffektiv måde og med færrest mulige forvridende bivirkninger; der skal endvidere opnås endelig enighed om direktivet om handel med emissioner
 - henstillet til Rådet, at det inden Det Europæiske Råds møde i Thessaloniki vedtager programmet "Intelligent Energi i Europa", ligesom det har givet udtryk for sin tilfredshed med den nyligt opnåede enighed om direktivet om fremme af anvendelsen af biobrændstoffer til transport, der bifalder fastsættelsen af nationale vejledende mål, som stemmer overens med referencemålet på 5,75% for anvendelse af biobrændstoffer til transportformål inden udgangen af 2010. Det har noteret sig, at Kommissionen har til hensigt i lyset af sin forestående meddelelse at fremlægge forslag om udarbejdelse af EF-regler for prissætning for transportinfrastrukturer og et forslag om et euro-mærkat inden juni 2003
 - med forbehold af Europa-Parlamentets udtalelse udtrykt tilfredshed med finansministrenes aftale om energibeskatning på grundlag af formandskabets kompromis, som ændret på Økofin-Rådets samling den 19. marts
 - henstillet til Rådet (økonomi og finans), at det tilskynder til en reform af støtteordninger, der har betydelige negative miljøvirkninger, og som er uforenelige med bæredygtig udvikling
 - henstillet kraftigt til Rådet, at det fremskynder arbejdet med at opnå en mere ansvarlig forvaltning af naturressourcer, herunder også foranstaltninger for at nå 2010-målene for biodiversitet og 2015-målene for fiskebestande. Det har endvidere opfordret til, at den nye europæiske kemikalielovgivning, som det blev aftalt i Göteborg, meget snart udarbejdes og iværksættes.

55. Også teknologi spiller en vigtig rolle med hensyn til at nå Lissabon-målene for bæredygtighed. Det Europæiske Råd har noteret sig, at Kommissionen inden udgangen af 2003 agter at færdiggøre handlingsplanen om miljøteknologier, der skal fjerne hindringerne for udvikling og anvendelse af rene teknologier. Det har endvidere noteret sig, at sådanne teknologier spiller en rolle med hensyn til at virkeliggøre både miljømål og konkurrenceevnemål, og det har opfordret til:
- at der lægges vægt på i samarbejde med industrien at udvikle nye brændstoffer og teknologier til køretøjer som det primære middel til at realisere et bæredygtigt transportsystem, hvor EU bidrager fuldt ud til at få udviklet internationale standarder for nye brændstoffer og teknologier til køretøjer og dertil knyttede infrastrukturer for at sikre, at EU-industrien kan konkurrere effektivt på dette ekspanderende marked
 - at EU nærmere vurderer sin tilgang til forskning og udvikling for at sikre, at innovation på miljøområdet og ny frontinnovation som f.eks. brændselsceller får højeste prioritet, og at alle synergimuligheder udnyttes fuldt ud
 - at Kommissionen fremlægger en rapport om effektivisering af Ehip- og Life-programmerne og 6. rammeprogram gennem udvikling af nye miljøteknologier, herunder nye brændstoffer og teknologier til køretøjer, og markedsføring heraf.

Søfartssikkerhed

56. På baggrund af tankskibet Prestiges forlis udtrykker Det Europæiske Råd på ny sin solidaritet med de lande, regioner og befolkninger, der er ramt af katastrofen. I forlængelse af de foranstaltninger, som Rådet bebudede i december, opfordrer Det Europæiske Råd til:
- at de foranstaltninger, som Rådet og Europa-Parlamentet vedtog efter tankskibet Erikas forlis (styrkelse af havnekontrollen, bedre tilsyn med klassifikationsselskaberne, udpegelse af nødhavne, oprettelse af trafikovervågnings- og informationssystemer i EU-farvande), snarest gennemføres
 - at Rådet, Kommissionen og medlemsstaterne hurtigt behandler og gennemfører foranstaltningerne i forbindelse med tankskibet Prestiges forlis på grundlag af Kommissionens meddelelse
 - at Rådet (transport) når til enighed den 27. marts om Kommissionens forslag om transport af svær brændselolie i enkeltskrogede tankskibe og fremskyndet udfasning af sådanne tankskibe, og at alle medlemsstaterne og Kommissionen koordinerer deres bestræbelser på snarest muligt at få indført en tilsvarende ordening på verdensplan ved at ændre Marpol-konventionen
 - at der udtrykkes støtte til IMO's igangværende arbejde med at udvikle en flagstatskodeks og en tvungen auditordningsmodel med henblik på at sikre, at flagstater opfylder deres forpligtelser i henhold til de internationale konventioner

- at der inden udgangen af 2003 på grundlag af Kommissionens nyligt fremsatte forslag vedtages en ordning med sanktioner, herunder strafferetlige sanktioner på det relevante retsgrundlag over for havforurening
- at Kommissionen undersøger alle tænkelige foranstaltninger, der kan sikre en effektiv tilvejebringelse af det forureningsbekæmpelsesudstyr (herunder oprydningsfartøjer), der er nødvendigt for at kunne bistå en medlemsstat, der er ramt af en forureningskatastrofe
- at søtransportvirksomheders erstatningsansvar øges gennem en ændring af de relevante bestemmelser i konventionen om det privatretlige ansvar
- at medlemsstaterne i forbindelse med den kommende diplomatiske konference i IMO-regi i maj arbejder for en forhøjelse af det nuværende loft for erstatning til ofre for forurening, herunder miljøskader, til 1 mia. EUR; hvis der ikke nås et positivt resultat i IMO, skal der arbejdes videre med det foreliggende forordningsforslag om en særlig europæisk fond på 1 mia. EUR, så fonden kan oprettes inden årets udgang og med mest mulig støtte fra privat finansiering
- at man undersøger mulighederne for inden for rammerne af FN's havretskonvention at opnå bedre beskyttelse af kyststaterne; der skal sikres en bedre koordination mellem EU og IMO samt med nabostaterne for at finde måder og midler til en passende beskyttelse i overensstemmelse med folkeretten, navnlig ved oprettelse af særlig følsomme områder; samarbejdet med nabostater om større sikkerhed i forbindelse med olietransporter ved særlig vanskelige isforhold bør også styrkes.

Politikker og instrumenter, der skal sikre, at givne tilsagn reelt følges op

57. For reelt at kunne gennemføre alle de reformer, der blev foreslået i Göteborg, er det af afgørende betydning, at EU-institutionerne og medlemsstaterne træffer foranstaltninger, der kan forbedre gennemslagskraften af de nuværende processer, strategier og instrumenter og gøre dem mere sammenhængende. Dette kan befordres ved at styrke Cardiff-processen for integrering af miljøhensyn i de sektorspecifikke politikker og opstille såvel overordnede som sektorspecifikke mål for afkobling samt ved at forbedre de miljørelaterede strukturindikatorer og overvåge de fremskridt, der gøres, samt kortlægge god praksis.
58. Det Europæiske Råd noterer sig, at Kommissionen har til hensigt
- hvert år at gøre status over Cardiff-processen for integrering af miljøhensyn og regelmæssigt foretage en gennemgang af miljøpolitikken for derefter at aflægge rapport om resultatet af disse evalueringer i så god tid, at resultatet kan bidrage til forberedelsen af Kommissionens fremtidige forårsrapporter fra og med 2004

- inden for rammerne af den overordnede koordinering, som varetages af Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) at ajourføre den nuværende køreplan for opfølgningen af konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Göteborg og tage den op til fornyet vurdering hvert år forud for Det Europæiske Råds forårsmøde fra og med 2004; Rådet bør anvende køreplanen som et praktisk og dynamisk implementeringsinstrument, der giver et klart overblik over målsætninger, konkrete mål og ansvarsfordeling.
59. De retlige rammer, der underbygger Lissabon-strategiens miljømål, skal udvikles yderligere. Det Europæiske Råd opfordrer kraftigt til, at der om muligt inden udgangen af april 2004 nås til endelig enighed om direktivet om miljøansvar, der konkret udmønter "forureneren betaler"-princippet i praksis; det opfordrer medlemsstaterne til omgående at ratificere og implementere Århus-konventionen, ligesom det henstiller til Rådet, at det senest medio 2004 vedtager et direktiv om adgang til klage og domstolsprøvelse og en retsakt om, hvordan EU-institutionerne skal efterleve bestemmelserne under alle tre søjler i Århus-konventionen.

E. Fremme af bæredygtig udvikling på verdensplan

60. I betragtning af behovet for en overordnet sammenhæng mellem de interne og de eksterne politikker understreger Det Europæiske Råd, at EU aktivt arbejder for at bevare sin rolle som foregangsgruppe med hensyn til fremme af bæredygtig udvikling på verdensplan ved at omsætte de politiske mål, der blev fastsat i Johannesburg, Doha og Monterrey, til konkrete foranstaltninger, idet der satses på:
- at sikre, at der sker en effektiv opfølgning af de nye målsætninger og konkrete mål, der blev aftalt i Johannesburg om vand og sanitet, beskyttelse af havmiljøet, nedfiskede bestande, kemikalier og naturressourcer, herunder skove og biodiversitet
 - at sikre effektiv opfølgning af Monterrey-forpligtelsen om at nå målet på 0,7% for den statslige udviklingsbistand
 - at øge erhvervsvirksomhedernes sociale og miljømæssige ansvar både på EU-og internationalt plan samt at finde veje til at fremme bæredygtig og fair handel, navnlig ved at skabe incitamentter til handel med bæredygtigt producerede varer og ved at fremme eksportkreditter, der er forenelige med en bæredygtig udvikling
 - at videreudvikle og gennemføre EU-initiativerne vedrørende "water for life" og "energi som middel til udryddelse af fattigdom og fremme af bæredygtig udvikling"
 - at bidrage til udvikling af regionale strategier for bæredygtig udvikling, der f.eks. bygger på erfaringerne fra Euromed-processen
 - i tide at opstille den tiårige ramme, både internationalt og på EU-plan, for programmer for bæredygtigt forbrug og bæredygtig produktion, hvor EU bør gå i spidsen

- at tilskynde andre parter, navnlig Den Russiske Føderation, til at ratificere Kyoto-protokollen, således at den snart kan træde i kraft
- at styrke international governance på miljøområdet, hvilket kan føre til, at UNEP opgraderes til en særorganisation inden for FN-systemet med et bredt baseret mandat i miljøspørgsmål.

F. Asyl

61. Det Europæiske Råd noterede sig Det Forenede Kongeriges skrivelse om nye former for international beskyttelse og opfordrede Kommissionen til at arbejde videre med disse ideer, navnlig sammen med UNHCR, og at aflægge rapport gennem Rådet til Det Europæiske Råds møde i juni 2003.

G. Fuldt udbytte af et udvidet EU ved gennemførelse af Lissabon-målsætningerne

62. Udvidelsen forbedrer det økonomiske vækstpotentiale. Fordelene ved et EU med 25 medlemsstater skal indhøstes på baggrund af følgende værdier, der er grundlæggende for Lissabon-processen: iværksætterånd, sund og gennemsigtig offentlig forvaltning samt vækst- og stabilitetsorienterede økonomiske politikker. Ved at vise politisk vilje til at gennemføre Lissabon-målsætningerne forbedrer vi rammebetingelserne for den private sektors muligheder for at vokse og udnytte et udvidet fælles marked. Dette er også nødvendigt for at styrke den private sektors tillid og bidrage til de investeringer, der er nødvendige for at sammenkoble det nye Europa på transport- og energiområdet.
63. Et EU med 25 medlemsstater åbner endvidere nye muligheder for udveksling af idéer, og det fremmer således forskning og udvikling. Det europæiske forskningsrum vil blive udvidet til gavn for alle. Et altomfattende informationsfund vil knytte forbindelser mellem borgerne i alle 25 lande, ja i hele Europa. Et EU med 25 medlemsstater vil desuden blive en endnu stærkere leder på verdensplan i henseende til bæredygtig udvikling gennem opfyldelse af tilsagnene fra Doha, Monterrey og Johannesburg.

* * *

UDVIDELSEN - TILTRÆDELSESTRAKTATEN

64. Efter den vellykkede afslutning af tiltrædelsesforhandlingerne med Cypern, Den Tjekkiske Republik, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Malta, Polen, Den Slovakiske Republik og Slovenien i december 2002 i København glæder Det Europæiske Råd sig over den betydelige indsats, der ydes fra alle sider for at afslutte den endelige udformning af tiltrædelsestraktaten og tiltrædelsesakten, så de kan undertegnes den 16. april 2003 i Athen. Dette vil være en betydningsfuld begivenhed, der besegler både de nuværende og de fremtidige medlemsstaters vilje til at videreføre det europæiske projekt i fællesskab. Det Europæiske Råd understreger derfor vigtigheden af, at såvel Parlamentet som Rådet hurtigt træffer afgørelse, så den fastlagte tidsplan overholdes.
65. Det positive resultat af den nyligt afholdte folkeafstemning i Malta om tiltrædelse af Den Europæiske Union er et vigtigt første skridt på vejen mod et bredere Europa, der er kendetegnet ved fred, demokrati, stabilitet og velstand. EU påskønner den beslutning, det maltesiske folk har truffet, og opfordrer folkene i de øvrige tiltrædende stater til at gribe lejligheden til at høste de fordele, der er forbundet med medlemskab, og gøre udvidelsen til en realitet fra den 1. maj 2004.

IRAK

66. Nu, hvor den militære konflikt er begyndt, står vi i en ny situation. Det er vort håb, at konflikten bliver afsluttet med et minimum af lidelser og tab af menneskeliv. De udfordringer, vi alle står over for, er:
67. For så vidt angår Irak:
- EU går ind for Iraks territoriale integritet og suverænitet og for politisk stabilitet og fuldstændig og effektiv afvæbning af Irak på hele det irakiske territorium samt for respekten for det irakiske folks rettigheder, herunder alle personer, der tilhører mindretal.
 - Det er vores overbevisning, at FN fortsat skal spille en central rolle under og efter den nuværende krise. FN har en enestående kapacitet og praktisk erfaring med hensyn til koordinering af bistanden til stater, der har været ramt af konflikt. Sikkerhedsrådet bør give FN et stærkt mandat til at udføre denne opgave.
 - Vi må hurtigst muligt dække de store humanitære behov, som krisen vil afføde. EU ønsker at yde en aktiv indsats på dette felt i overensstemmelse med gældende principper. Vi støtter FN's generalsekretærs forslag om, at det irakiske folks humanitære behov fortsat skal kunne opfyldes gennem olie for mad-programmet.

- Vi ønsker effektivt at bidrage til, at der skabes betingelser, som tillader alle irakere at leve i frihed, værdighed og velstand og med en repræsentativ regering, der lever i fred med sine naboer og som et aktivt medlem af det internationale samfund. Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen og den højtstående repræsentant til at undersøge, på hvilke måder EU vil kunne hjælpe det irakiske folk til at nå disse mål.

68. For så vidt angår regionen:

- Vi giver udtryk for solidaritet med og står klar til at bistå de lande, der står over for problemer og risici som følge af konflikten, bl.a. på grund af mulige flygtningestrømme. EU vil yde et aktivt bidrag til støtte for den regionale stabilitet.
- Vi opfordrer alle lande i regionen til at afholde sig fra handlinger, der kan destabilisere situationen yderligere.
- Landene i regionen har desuden et særligt ansvar for at forebygge terrorhandlinger.
- Vi vil fortsat arbejde aktivt for at få fredsprocessen i Mellemøsten på skinner igen, og vi går ind for, at den køreplan, der blev godkendt af kvartetten, straks offentliggøres og gennemføres.
- Vi vil udvide dialogen og samarbejdet med den arabiske og islamiske verden på alle områder. Vi håber, at det snart bliver muligt at udnytte de betydelige muligheder, som Barcelona-processen giver.

69. Internationalt:

- Vi gentager, at vi går ind for, at FN skal spille en afgørende rolle i det internationale system, og at Sikkerhedsrådet skal have hovedansvaret for opretholdelsen af international fred og stabilitet.
- Vi er fast besludte på at styrke EU's kapacitet inden for rammerne af FUSP og ESFP.
 - Vi er fortsat overbeviste om, at vi må styrke det transatlantiske partnerskab, som vedbliver med at være en grundlæggende strategisk prioritet for EU; i den henseende er det nødvendigt med en vedholdende dialog om de nye regionale og globale udfordringer.
 - Vi ønsker fortsat at bidrage til en yderligere styrkelse af den internationale koalition for bekæmpelse af terrorisme.
 - Vi ønsker også at intensivere arbejdet for en omfattende, sammenhængende og effektiv multilateral politik for det internationale samfund, så man kan undgå spredning af masseødelæggelsesvåben.

70. Ovennævnte mål hænger indbyrdes sammen og supplerer hinanden. De bør derfor forfølges parallelt ved en samordnet indsats, der ydes af alle de vigtigste internationale aktører. I denne ånd er det absolut afgørende, at det internationale samfunds enhed atter bliver genoprettet.

MELLEMØSTEN

71. Krisen i Irak gør det endnu mere nødvendigt at tage fat på og løse de øvrige problemer i regionen.
72. Ikke mindst den israelsk-palæstinensiske konflikt giver fortsat grund til stor betænkelighed. Begge parter bør vise den største tilbageholdenhed. Tiden er moden til forhandling, kompromis og forsoning, ikke til en ond cirkel af had, konfrontation og vold.
73. EU understreger på ny sin fulde støtte til det internationale samfunds vision om to stater, der lever side om side i fred og sikkerhed på grundlag af grænserne fra 1967. Alle involverede parter har et historisk ansvar for at gøre denne vision til virkelighed.
74. Den køreplan, som kvartetten gav sin tilslutning til den 20. december 2002, viser vejen hen imod en endelig, retfærdig og samlet ordning. Den bør straks offentliggøres og iværksættes, samtidig med at der sker fremskridt på det sikkerhedsmæssige, politiske og økonomiske område. EU er fortsat rede til at bistå parterne med at iværksætte køreplanen sammen med USA, Rusland og FN.
75. I denne ånd udtrykker EU tilfredshed med præsident Bush' erklæring af 14. marts, hvori han meddelte, at han havde til hensigt at fremskynde køreplanen.
76. EU udtrykker tilfredshed med og støtter den nuværende debat i Den Palæstinensiske Myndighed og det palæstinensiske civilsamfund om fremme af en vidtgående politiske reform. Udnævnelsen af en premierminister med omfattende beføjelser er et afgørende første skridt i denne retning og vil i betydeligt omfang være fremmende for fredsprocessen. Det Europæiske Råd har med tilfredshed noteret sig, at præsident Arafat har undertegnet den lovgivning, hvorved der oprettes en post som premierminister, og at han har besluttet at udnævne Mahmoud Abbas til at beklæde denne post.
77. EU vil fortsætte sit engagement og opfordrer alle parter til at støtte sammenhængende reform- og genopbygningsbestræbelser i Den Palæstinensiske Myndighed. Der er omgående behov for foranstaltninger, der kan bringe den humanitære tragedie i de palæstinensiske områder til afslutning.
78. EU gentager sin appel til Israel om at ændre bosættelsespolitikken. Denne er en hindring for fred på såvel kort som lang sigt. Israel bør desuden yde et effektivt bidrag til bestræbelserne på at gennemføre en palæstinensisk reform. Alle parter bør forsøge at bringe volden til afslutning.

79. EU har gjort og vil fortsat gøre alt for at opnå fred i Mellemøsten til fordel for såvel indbyggerne i regionen som den internationale fred og stabilitet.

DET VESTLIGE BALKAN

80. Det Europæiske Råd fordømte på det kraftigste mordet på den serbiske premierminister Zoran Djindjic. Det noterede sig med tilfredshed udnævnelsen af nye regeringer i Serbien og Montenegro. Det støttede fuldt ud Serbiens nye premierminister, Zoran Zivkovic, i hans forsæt om aktivt at videreføre de politikker, som Zoran Djindjic gik ind for, især at organiseret kriminalitet og korrupsion skal bekæmpes beslutsomt, at der skal gennemføres en omfattende demokratisering af statslige strukturer, og at der skal samarbejdes fuldt ud med ICTY.
81. Med henblik herpå tilbød Det Europæiske Råd den nye ledelse EU's fulde støtte til at gennemføre de påkrævede reformer og således muliggøre yderligere fremskridt hen imod europæiske strukturer og især EU. Rådet opfordrede den højtstående repræsentant og Kommissionen til inden næste samling i Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) at fremsætte konkrete forslag med henblik herpå. Det Europæiske Råd støtter, at Serbien og Montenegro hurtigt optages som medlemmer af Europarådet på grundlag af de forpligtelser, dette opstiller.
82. Det vestlige Balkans fremtid ligger i EU. Der kræves stærk politisk vilje og en vedholdende indsats for at sikre dette. EU vil fuldt ud støtte landenes bestræbelser på at konsolidere demokrati, stabilitet og fremme af økonomisk udvikling.
83. EU's overtagelse af politioperationen i Bosnien og Hercegovina og af militæroperationerne i Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien er et yderligere konkret bevis på, at EU er fuldt ud engageret i regionen. Rådet hilste med tilfredshed starten på EU's militæroperation i Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien efter NATO-operationen "Allied Harmony" den 31. marts 2003.
84. Det Europæiske Råd understreger, at det vestlige Balkan fortsat har en høj prioritet på EU's dagsorden og henviser til de konklusioner, som blev vedtaget i december 2002 i København. Topmødet i Thessaloniki den 21. juni vil være et nyt og vigtigt skridt til yderligere udbygning af forholdet mellem EU og landene i det vestlige Balkan. Det Europæiske Råd opfordrer på baggrund heraf Rådet og Kommissionen til, også på grundlag af erfaringerne fra udvidelsesprocessen, at undersøge, hvordan EU's stabiliserings- og associeringspolitik over for regionen yderligere kan styrkes.

CYPERN

85. Det Europæiske Råd beklager, at FN's generalsekretærs bestræbelser på at finde en samlet løsning på Cypern-problemet er slået fejl. EU støtter kraftigt en fortsættelse af generalsekretærens mæglingsbestræbelser og de forhandlinger, der føres på grundlag af hans forslag. EU opfordrer indtrængende alle de involverede parter til ikke at sky nogen anstrengelser for at nå frem til en retfærdig, levedygtig og funktionel løsning og opfordrer navnlig den tyrkisk-cypriotiske ledelse til at tage sin holdning op til fornyet overvejelse. Det Europæiske Råd bekræfter de beslutninger, som det traf i København for så vidt angår Cyperns tiltrædelse af EU.

NORDKOREA

86. Det Europæiske Råd havde en kort udveksling af synspunkter om Nordkorea. Det opfordrede Nordkorea til at afholde sig fra enhver handling, der yderligere kan forværre situationen. Det bekræftede på ny, at hele det internationale samfund finder det meget alvorligt, at Nordkorea ikke overholder sine internationale forpligtelser på kernevåbenområdet, og at dette skader Nordkoreas egne interesser.
87. Det Europæiske Råd bekræftede på ny sin vilje til at bidrage til en diplomatisk løsning af krisen. EU vil fortsat holde sig i kontakt med hovedaktørerne. Det Europæiske Råd anmoder Rådet om at afholde en særlig samling vedrørende Nordkorea og opfordre nabolandene, navnlig Japan og Sydkorea, til at udveksle synspunkter med ministrene om situationen. Det er villigt til at overveje muligheden af at styrke samarbejdet med Nordkorea, hvis den nuværende krise kan løses tilfredsstillende.

* * *